

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 12 maja 2015 r. sygn. akt I C 967/14 nakazał pozwanemu M. P., aby ten zamieścił na swoim blogu znajdującym się na stronie internetowej pod adresem (...) net oraz na stronach (...) pl, (...) net. oświadczenie o treści „w związku z wpisem z dnia 29 października 2014 r. zamieszczonym na stronie (...) o tytule „ujawniamy mechanizm „maszynki przetargowej” - oszustwa doskonałego” oraz na stronach (...) zamieszczonym 31 października 2014 r. i na stronie (...) net zamieszczonym 4 listopada 2014 r. o tytule „T. w centrum, gigantycznej, ogólnopolskiej afery korupcyjnej!” o treści: „oświadczam, że zamieszczona w tych wpisach informacja dotycząca udziału przez Pana N. M. w tzw. „przestępczym procederze” przy budowie inwestycji (...) Parku Przemysłowo Technologicznego jest nieprawdziwa, w związku z tym przepraszam Pana N. M., że tą nieprawdziwą informacją naruszyłem jego dobre imię”, a to w terminie siedmiu dni od dnia uprawomocnienia się wyroku, z zastrzeżeniem, że powyższe oświadczenie będzie znajdować się na wymienionych stronach internetowych przez miesiąc od dnia jego umieszczenia i zobowiązuje pozwanego M. P. do usunięcia z wyżej wymienionych stron wpisów z dnia 29 października 2014 r., 31 października 2014 r. i 4 listopada 2014 r. o tytułach: „Ujawniamy mechanizm „maszynki przetargowej”- oszustwa doskonałego” i „T. w centrum, gigantycznej, ogólnopolskiej afery korupcyjnej!”, a to w terminie siedmiu dni od dnia uprawomocnienia się wyroku (pkt I), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 960 zł tytułem kosztów procesu (pkt III).

U podstaw tego wyroku, jak wynika to z jego pisemnego uzasadnienia legły następujące ustalenia faktyczne i wnioski prawne.

W dniu 29 października 2014 r. na portalu (...) zamieszczony został artykuł o tytule „Ujawniamy mechanizm maszynki przetargowej - oszustwa doskonałego”. Następnie w dniu 31 października 2014 r. na stronie internetowej (...) ukazał się artykuł o tytule: „T. w centrum, gigantycznej, ogólnopolskiej afery korupcyjnej!”, w którym ujawnione zostały mechanizmy „maszynki przetargowej” - oszustwa doskonałego. Identyczny artykuł w dniu 4 listopada 2014 r. został zamieszczony na stronie internetowej (...)

Autorem przedmiotowych artykułów był pozwany M. P.. We wskazanych artykułach została poruszona kwestia budowy (...) Parku Przemysłowo Technologicznego i zasugerowano w nich, że władze miasta T. brały udział w zorganizowanym oszustwie. Urzędnicy mieli świadomie współpracować z niezgłoszonymi podwykonawcami, a także wydawać zgody na fakturowanie robót faktycznie niewykonanych.

Zarzuty formułowane wobec powoda w ww. artykułach okazały się nieprawdziwe.

Opierając się na przytoczonych wyżej ustaleniach, Sąd Okręgowy wskazał, że artykuły pozwanego naruszyły dobra osobiste powoda w postaci dobrego imienia i wizerunku. Sąd odniósł się do zasad dopuszczalnej krytyki osób sprawujących funkcje publiczne, wskazując, że w przedmiotowym przypadku zostały one przekroczone z uwagi na opublikowanie nieprawdy.

Mimo uznania zasadności powództwa, Sąd nie znalazł podstaw do zasądzenia odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na wskazany w pozwie cel społeczny, uznając, że nakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia, jak też nałożenie na niego obowiązku usunięcia artykułów obejmujących nieprawdziwe informacje jest wystarczającą satysfakcją i rekompensatą krzywdy doznanej przez powoda wskutek naruszenia jego dóbr osobistych.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 960 zł tytułem kosztów procesu, na którą składa się opłata sądowa od pozwu oraz wynagrodzenie pełnomocnika powoda. W ocenie Sądu brak było podstaw do zasądzenia kwoty 550 zł stanowiącej koszt sporządzenia stenogramu z konferencji prasowej z dnia 31 października 2014 r., albowiem nie zostało wykazane kto pokrył koszty jego sporządzenia.

Powód wniósł apelację od punktu II powyższego rozstrzygnięcia, domagając się jego zmiany i zasądzenia od pozwanego kwoty 10.000 zł na cel społeczny – prowadzenie (...) Przedszkola (...) na rzecz prowadzącej zajęcia piłkarskie z dziećmi w wieku przedszkolnym (...) S.A. oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda poniesionych przez powoda kosztów postępowania w wysokości 4.427 zł, ewentualnie uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Nadto domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Zaskarżonemu rozstrzygnięciu zarzucił:

1. obrazę art. 448 k.c. poprzez błędną jego interpretację i niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, iż w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy nie zaistniały przesłanki do zasądzenia odpowiedniej sumy na wskazany w pozwie cel społeczny,
2. obrazę art. 98 k.p.c. oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez mylne przyjęcie, iż powód nie wykazał kto pokrył koszty sporządzenia stenogramu z konferencji prasowej z dnia 31.10.2014 r. w Urzędzie Miasta T., do którego przedłożenia powód był wezwany przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu wskazał, że charakter i rozmiar naruszeń dobra osobistego powoda przemawia za zasadnością żądania zapłaty przez pozwanego oznaczonej kwoty na cel społeczny, nadto podał, że poniósł większe koszty przedmiotowego postępowania niż określone przez Sąd Okręgowy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest nieuzasadniona.

Podniesione w niej zarzuty nie dały podstaw do zmiany, bądź uchylenia zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny jako sąd merytoryczny w granicach wniesionej apelacji, co wynika z dyspozycji art. 378 § 1 k.p.c. rozważył na nowo zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym dokonuje jego samodzielnej oceny prawnej. Powyższa analiza pozwala stwierdzić, że stanowisko Sądu II instancji, zarówno w zakresie ustaleń faktycznych oraz ich oceny prawnej w całości pokrywa się z argumentacją zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Wywody zaprezentowane w apelacji, w tym podniesione zarzuty w których skarżący ograniczył się do przedstawienia swojej oceny materiału dowodowego z której jego zdaniem wynikają wnioski odmienne od wyprowadzonych przez Sąd Okręgowy, nie mogły stanowić wystarczającej podstawy do weryfikacji orzeczenia Sądu I instancji w postulowanym przez apelującego kierunku. Zwłaszcza że Sąd ten, przeprowadził postępowanie dowodowe w sposób wyczerpujący, a zebrany w sprawie materiał dowodowy poddał wszechstronnej i logicznej ocenie. Skoro zaś Sąd Okręgowy poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne, to Sąd Apelacyjny je w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Zarzuty podniesione w apelacji koncentrowały się wokół dwóch zagadnień, a mianowicie przekonania powoda o zasadności jego żądania w przedmiocie zasądzenia od pozwanego odpowiedniej sumy na wskazany w pozwie cel społeczny oraz kosztów postępowania należnych powodowi.

Odniesienie się do poszczególnych zarzutów poprzedzić należy zastrzeżeniem, iż apelujący nie kwestionował ustaleń faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia głównego zaskarżonego wyroku. Oznacza to, że ustalenia te musiały być przyjęte za własne i stanowić punkt wyjścia do dalszych rozważań, także dla Sądu Apelacyjnego. Zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego dotyczył wyłącznie przyjęcia przez Sąd Okręgowy braku wykazania poniesienia kosztów sporządzenia stenogramu z konferencji prasowej.

W przedmiotowej sprawie nie jest kwestionowane, że wypowiedzi pozwanego zamieszczone na stronach internetowych naruszyły dobra osobiste powoda w postaci dobrego imienia oraz wizerunku.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Jak słusznie zauważono w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, skorzystanie przez sąd ze środków przewidzianych w art. 448 k.c. ma charakter fakultatywny i nie każde naruszenie dóbr osobistych skutkuje uwzględnieniem roszczenia majątkowego.

Ustawowe sformułowanie „sąd może zasądzić odpowiednią sumę na cel społeczny” oznacza, że w konkretnych okolicznościach sprawy sąd uprawniony jest ocenić, że brak jest dostatecznych podstaw do uwzględnienia tego środka ochrony. Niewątpliwie ocena ta nie może być dowolna, nieodzowne jest bowiem uwzględnienie i wnikliwe rozważenie wszystkich istotnych przesłanek, ocenę taką uzasadniająca (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1421/00, LEX nr 1103625). Podstawowym kryterium, podlegającym ocenie jest rozmiar i intensywność doznanej krzywdy moralnej a także stopień i zakres negatywnych konsekwencji, wynikających z faktu naruszenia dobra osobistego. Rozmiar i intensywność krzywdy oceniać należy według zobiektywizowanej miary, a nie subiektywnych odczuć pokrzywdzonego.

Swoboda decyzji sądu w rozstrzygnięciu o roszczeniach związanych z naruszeniem dóbr osobistych, odnosi się do oceny, czy zastosowanie środka finansowego jest w okolicznościach konkretnej sprawy odpowiednim i potrzebnym sposobem rekompensaty, czy też zastosowane inne środki ochrony niemajątkowej są wystarczające do naprawienia, zminimalizowania czy też usunięcia skutków naruszeń.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zobowiązanie do zamieszczenia stosownego oświadczenia w sposób i w formie wskazanej w punkcie I zaskarżonego wyroku stanowi odpowiednią – ekwiwalentną formę zadośćuczynienia naruszonym dobrom osobistym powoda. Podkreślić należy, że istotą procesu o ochronę dóbr osobistych jest uzyskanie satysfakcji zarówno moralnej, jak i najskuteczniejsze jak to tylko możliwe odwrócenie skutków powstałych naruszeń.

W niniejszej sprawie należy zgodzić się z Sądem I instancji, że wystarczającym środkiem ochrony dóbr osobistych powoda było nakazanie pozwanemu publikacji stosownego oświadczenia. Jednocześnie uznać należy, iż żądanie zasądzenia kwoty 10.000 zł na cel społeczny było nieadekwatne do okoliczności naruszających dobra osobiste powoda i nie miało charakteru kompensacyjnego, a jedynie represyjny wobec pozwanego.

Zważywszy na miejsce publikacji wpisów naruszających dobra osobiste powoda, tj. strony internetowe które nie mają dużego zakresu odbiorców, nie można mówić o poważnym zagrożeniu utraty przez powoda dobrego imienia, mimo ciężaru użytych przez pozwanego słów.

Zauważyć też trzeba, że pozwany, zgodnie z przedłożonym przez niego oświadczeniem o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę wynoszącego ok. 1.200 zł netto, stąd też zasądzenie świadczenia w wysokości 10.000 zł na cel społeczny służyłoby nie tyle ochronie dóbr osobistych powoda, co w tym przypadku represjonowaniu sprawcy naruszenia.

Poza tym nie można zapominać, że funkcja prewencyjna środka wskazanego w art. 448 k.c. zmierzać ma w istocie do powstrzymania pozwanego od naruszeń w przyszłości. Rolę tę pełni przecież także rozstrzygnięcie sądu nakazujące usunięcie skutków naruszeń.

Odnosząc się do kwestionowania rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu, wskazać należy, iż stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W przedmiotowym postępowaniu strona powodowa nie wykazała, iż suma której domagała się tytułem zwrotu kosztów sporządzenia stenogramu z konferencji prasowej jest kwotą odpowiadającą wartości takiej usługi, konieczność poniesienia kosztów usługi w ww. wysokości nie została przez powoda odpowiednio udowodniona.

Z tych wszystkich względów apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c., jako bezzasadna.

Strona pozwana nie zgłosiła żądania w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego, stąd też brak rozstrzygnięcia w ww. przedmiocie.

SO del. Edyta Pietraszewska Prezes SA Marek Klimczak SA Małgorzata Moskwa